

Øm Klosters
Venner

Nyhedsbrev
Nr. 11

2008

Øm Kloster Museum

Øm Klosters Venner

Bestyrelsen

Jørgen Højland (formand)
Odinsvej 2, 8680 Ry
tlf. 86 89 33 35
jhøjland@post.tele.dk

Eva Jensen (næstformand)
Fæstibakke 9, 8680 Gl. Rye
tlf. 86 89 82 16
formandvedglryekirke20060809@
glryekirke.dk

Ingeborg Doktor (sekretær)
Thorsvej 37, 8680 Ry
tlf. 86 89 25 34
ingeborg@koed-doktor.dk

Torben Kristensen (kasserer)
Ry Boghandel, 8680 Ry
postgiro 919-7583
tlf. 86 89 32 74
7333@bogpost.dk

Jan Bech Andersen
Ægirsvej 3, 8680 Ry
tlf. 86 89 23 48
janbandersen@hotmail.com

Susanne Gram
Ingerslevvej 1 C, 8310 Tranbjerg
tlf. 86 29 44 41
susanne.gram@wanadoo.dk

Tove Tindall
tlf. 21 36 06 95
tovetindall@hotmail.com

Ruth Baunsgaard (sup.)
Randersvej 55 C, 8680 Ry
tlf. 86 89 13 45

Hans Krongaard Kristensen (sup.)
Gl. Bruunshåbvej 7, 8800 Viborg
tlf. 86 63 96 28
markhkk@hum.au.dk

Redaktion

Tove Tindall (ansv.)
Susanne Gram
Lene Møllerup
og Jens Kirkeby (prepress)

Nyhedsbrevet udsendes af museumsfor-
eningen *Øm Klosters Venner*, der er en sam-
menslutning af personer med interesse for
klostrets historie og museets virke.

Indhold

Øm Klosters digitale herbarium 3
Digital registrering af magasinet - 2 5
Enestående National Betydning 7
Nyt om navne 9
Generalforsamlingen 2008 10
750 året for indvielsen af Klosterkirken 18
Nordisk Klosterfestival 21
Ruinbevaring på Øm 22
Aktivitetskalender *Bagsiden*

Bliv medlem af museumsfor- eningen Øm Klosters Venner

Vær medlem et år for 100 kr. – eller hele
husstanden for kun 150 kr. Kvitteringen er
samtidig årskort til museet og ruinparken.

Øm Klosters Venner,
Munkevej 8, Emborg, 8680 Ry
www.klostermuseet.dk
Medlemskab på postgiro 919-7583

Besøg Øm Kloster Museum

Munkevej 8, Emborg, 8680 Ry
www.klostermuseet.dk
Tlf. 8689 8194

Forsiden:

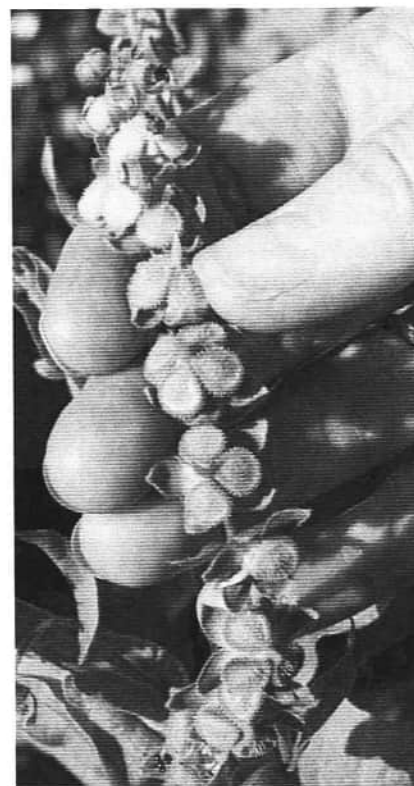
Procession i Gl. Rye Kirke i anledning af
Klosterkirkens 750 år. Foto: Ib Nicolaisen.

ISSN 1602-7256 Tryk: Grafisk Indtryk

”Øm Klosters digitale herbarium” – en drøm bliver til virkelighed

Ny hjemmeside om klosterhavens planter spirer frem

Alice Bolt-Jørgensen & Lene Møllerup

Øm Kloster Museum har længe drømt om at sætte fokus på klosterhaven og alle dens skatte. Takket være støtte fra Danske Banks Initiativpulje bliver dette nu muligt gennem en hjemmeside med arbejdstitlen: Øm Klosters digitale herbarium.

Formidling af klosterhaven på en ny måde

Den fysiske have med dens ca. 70 plan-
tearter tiltrækker mange interesserede
gæster. Museets ønske er, gennem en
hjemmeside, at gøre vores viden om
planterne tilgængelig for et endnu større
publikum. Samtidig bliver klosterhavens
lægeurter, deres kulturhistorie og anvendelse
fra oldtid til nutid formidlet på en
ny og spændende måde. Det er ligeledes
tanken, at hjemmesiden skal fungere
som et fagligt netværk for andre kul-
turstudier, der også arbejder med
middelalderens lægeplanter.

Hvad er det digitale herbarium?

Egentlig er et herbarium en samling pressede og tørrede planter. Men da vi jo har en have, hvor man kan se planterne i levende live, i det mindste om som-

meren, synes vi, det er oplagt at bruge internettet til at præsentere vores plantesamling.

Det digitale herbarium skal opfattes som en portal til viden om klosterhavens lægeurter og deres anvendelse. Gennem billeder og beskrivelser af klosterhavens planter vil vi formidle lægeurternes kulturhistorie, klostrenes anvendelse af lægeurter samt urternes moderne anvendelse i bl.a. naturmedicin, madlavning og ølbrygning. Desuden vil der være en del baggrundsviden om bl.a. klostermedicinens historie, Jens Linds anlæggelse af museets klosterhave, middelalderens sygdomsopfattelse m.m.

Endelig vil der være gode og relevante henvisninger til litteratur og andre websteder, hvor man kan få mere at vide om lægeplanter.

Hvem skal bruge hjemmesiden og til hvad?

Vi forestiller os fire forskellige målgrupper, som hver især skal kunne bruge Øm klostres digitale herbarium:

Der er de som planlægger et besøg på klosteret og gerne vil vide hvad man kan forvente af klosterhaven. Det kan f.eks. være skoleklasser eller familier på søndagstur.

Så er der de, som ikke nødvendigvis har tænkt sig at besøge museet, men som interesserer sig for lægeplanter og naturmedicin.

Dernæst skal hjemmesiden bruges af gæster på stedet. En opstillet computer vil give adgang til hjemmesiden, hvor man finder mere dybdegående informationer end det er muligt at formidle på havens skilte eller i en folder.

Endelig er det meningen, at fagpersoner gennem en blog eller et forum på hjemmesiden skal kunne udveksle viden om lægeplanternes kulturhistorie, trivsel, virkning m.m. Dette munder måske ud i etablering af et netværk om klosterhaver. Det var der i hvert fald stor interesse for, da Lene Mollerup fremlagde idéen under Nordisk Klosterfestival på Esrom Kloster i 2007.

På sommerferie i klosterhaven 2008

Som noget nyt vil museet forsøge sig med et arrangement for børn i skolernes sommerferie. To tirsdage i juli måned kan børn gå på opdagelse i klosterhaven og se på giftige planter, høre historier og lave personlige amuletter til at tage med hjem..

Digital registrering af Øm Klosters Magasin

2. del

Lene Mollerup

I sidste nummer af Nyhedsbrevet fortaltes der kort om den påbegyndte digitale registrering af alle genstande fra Øm Klosters magasin. Den fysiske registrering og ompakning er nu tilendebragt, og registreringen foreligger i digital version fordelt på ni sagsnumre takket være middelalderarkæolog Rikke Isler fra Skanderborg Museum. De genstande, der har behov for opbevaring i et stabilt rumklima, er flyttet til Skanderborg Museums fjernlager, mens de genstande, som tåler større udsving, forsat bliver opbevaret på Øm Kloster.

Skanderborg Museum fik i oktober tilsagn om bevilling fra Kulturarvsstyrelsens pulje til elektronisk registrering af samlinger på museer. Bevillingen skal bruges til indtastning af Øm Kloster Museums ca. 20.000 protokolposter i museernes digitale registreringssystem "Regin". Når arbejdet er tilendebragt vil samlingerne på Øm Kloster være alment tilgængelige for offentligheden og andre museer kan søge på genstande fra Øm Kloster. Således bliver samlingen åben for forskning, og Øm Kloster Museum får styrket museets repræsentation i Museernes samlinger med et stort antal poster.

Nye bøger og varer i Museumsbutikken

Kristian Krarup 2007: *Den Danske Klosterrute, Fra Ribe til Viborg – med hærvej og Søhøjland*. Guide til turist og pilgrimsvandring gennem Danmark. 263 sider
Pris 298,- kr.

Pia Bennike og Anne-Elisabeth Brade 1999: *Middelalderens sygdomme og behandlingsformer i Danmark*. Populærvidenskabelig

indføring af middelalderens behandlingsformer og sygdomme. 78 sider.
Pris: 148,- kr.

Duftposer fra Øm Klosters urtehave. Vælg mellem malurt (mod møl), humle (beroligende), lavendel og andre blandinger (aromatisk).
Pr. stk. 25,- kr.

Kære venner!

Lotterigevinster til gavn for Øm Kloster efterlyses!

Du har måske fra tante Oda en kande, som du aldrig fik pakket ud, en lysestage eller andre ting, der kan indbringe en skilling til støtte for Øm Kloster.

Er det en ny ting, der aldrig har været brugt og er i original emballage, så kan vi bruge det enten som gevinst eller til direkte salg. Bøger er også en eftertragtet vare – historiske eller arkæologiske emner, romaner, klosterhistorie og middelalderhistorie. Ting, der har været brugt til ølbrygning, gamle grønne flasker og ølkasser er der en god chance for at få penge for til gavn for klosterets arbejde.

Alle de penge, der samles ind gennem dette lille lotteri og loppesalg, går direkte til Øm Kloster. Har I eller jeres omgangskreds et firma eller fabrik med reklamekuglepenne, nøgleringe eller lignende, har det også interesse som nittegevinster. Det er godt, når alle kan føle, at de har vundet lidt.

Hvis man har en ting, man tror kan bruges – så ring eller mail til mig: Telefon 86 89 23 48 efter kl.19.00. Email: janbandersen@hotmail.com

Ting kan også afleveres på klosteret i åbningstiden eller ved et af vore arrangementer.

Med venlig hilsen Jan Bech Andersen

Enestående National Betydning

Lene Mollerup

Vi har længe vidst, at Øm Kloster Museum er noget ganske særligt, men nu har vi fået blåstemplet to genstande fra det gamle kloster, som begge har fået betegnelsen Enestående National Betydning (ENB). Øm Kloster Museum fik i august måned 2007 tilsagn om tilskud til to ud af ni ansøgte genstande fra Kulturarvsstyrelsen pulje til konservering af truede genstande af enestående national betydning.

Det drejer sig om tekstilresterne fra biskop Peder Elafsens begravelsesdragt samt lædersko fra abbedgraven i kapitelsalen. Dragtresterne, der består af guldbrocheret silkevævning, er af enestående national betydning, fordi datering er så præcis (bispen blev gravlagt i 1246), og fordi deres høje kvalitet og fornemhed hører til sjældenhederne. Abbedskoene, der dateres til sidste halvdel af 1200-tallet, er de eneste bevarede abbedsko i Danmark. Alene derfor vurderes de til at være af enestående national betydning. Der er nu mulighed for at få genstandene konserveret og nymonteret, således at museumsgæster i fremtiden ligeledes kan opleve, at Øm Kloster er noget ganske særligt!

Forsiden af Peder Elafsens guldbrocherede vævning.

Basiden.

Tag med Øm Klosters Venner
på den store sommerudflugt den 22. juni

Rullesten i klostermure – på sporet af klosterkalken

Jørgen Højland

De første munkes valg af Øm som byggested for deres kloster var på mange måder et klogt valg.

Ikke bare var de meget opmærksomme på vandforsyningsforholdene - jvf. historien om broder Martin i klosterkrøniken, som udførte danmarkshistoriens ældst beskrevne nivellement - men det skulle også vise sig, at grunden som byggeplads var velbetænkt. Inden for nærmeste rækkevidde fandtes masser af tømmer, der var lergrave som basis for teglproduktionen, og der var på land og især på Mossøs store stengrunde kampesten nok til fundamenter og mursokler. Fund af slagger (senest ved en prøveudgravning i sommeren 2006) viser, at der er foregået jernudsmeltning af myremalm.

I lokalområdet manglede man kun ét råstof: byggekalk.

Og alligevel kunne man være selvforsynende, for Øm ejede store landområder på Østdjursland. Her er der åbne kalkklinter, hvorfra munkene har hentet kalk til byggeriet og sejlet det til Øm.

Sommerudflugten går til Djursland

Vi skal kigge på forskellige områder, som havde (og har!) med kalkproduktionen at gøre. Men vi skal allerførst til messe hos cisterciensersøstrene i den smukke moderne klosterkirke, Jesu Hjerter kirke i Sostrup, og udover kalkskrænter og kalkovne skal vi også se, hvor den allersidste af Øms munke, broder Jens - på protestantisk Jens Simonsen - endte sine dage. Vi skal høre historien om ham fortalt i den kirke, hvor han blev (luthersk!) sognepræst, og om alt går vel, vil historien om Jens blive fortalt af den nuværende sognepræst - i lige linie hans efterfølger. En pæn del af turen gennem det djursiske land-

skab er en rejse gennem gammelt Øm-land - og vi vil i øvrigt stoppe op ved nogle interessante herregårde, selv om de ikke har nogen klosterfortid.

Frokosten bliver på det smukke Mejlgård Slot eller på den hyggelige kro i Gjerrild.

Den spændende Djurslandstur var allerede planlagt til afvikling sidste sommer, og da den desværre måtte aflyses, gentager vi programmet i år

søndag d. 22. juni 2008

Da vi skal nå frem til højmessens i Maria Hjerter kirke, bliver der tidlig afgang fra Ry, forventeligt kl. 7.30. Vi påregner at være hjemme (Ry) allersidst på eftermiddagen.

Prisen bliver højst 200 kr. pr. person (ekskl. drikkevarer).

Nærmere oplysninger vil senere blive annonceret i lokalpressen og lagt ind på museets hjemmeside.

Man kan også ringe til museet, 86 89 81 94, eller Jørgen Højland, 86 89 33 35.

Tilmelding senest fredag 13. juni 2008 til Ry Boghandel:
email: 7333@bogpost.dk eller på telefon 8689 1064.

Nyt om navne

Øm Kloster Museum har fået en ny studentermedhjælper:

Tine Klitholm Danielsen, historiestuderende på sidste semester. Tine begyndte 1. september 2007 som praktikant og er forsat som studentermedhjælper.

Alice Bolt-Jørgensen, middelalderarkæolog, er projektansat fra 3. januar 2008. Alice skal arbejde med udviklingen af "Det Digitale Herbarium".

Velbesøgt generalforsamling

Jørgen Højland

Foreningen afviklede 21. februar 2008 sin årlige generalforsamling - og der var stor medlemsinteresse, for mere end et halvt hundrede medlemmer var mødt op.

Sidste år var generalforsamlingen præget af en lang række vedtægtsændringer, som var medført af sammenlægningen af Øm Kloster Museum og Skanderborg Museum. Til gengæld var generalforsamlingen i år ganske "problemfri".

Formandens beretning er aftrykt andetsteds her i bladet.

Medlemstallet er højt - ialt 175 - men kassereren kunne lidt bekymret gøre opmærksom på, at ikke alle havde fået kontingentet betalt.

Det er i øvrigt ikke for sent at indhente det eventuelt manglende på dette punkt!

Som det fremgår af formandsberetningen havde to bestyrelsesmedlemmer, Kirsten Kjærulff og Jens Kirkeby, meddelt, at de ikke ønskede at genopstille til bestyrelsen.

I stedet for dem blev Eva Jensen og Ingeborg Doktor nyvalgt til bestyrelsen, som nu ser således ud:

Jørgen Højland, formand,
Eva Jensen, næstformand,
Ingeborg Doktor, sekretær,
Torben Christensen, kasserer,
Susanne Nissen Gram,
Tove Tindall,
Jan Bech Andersen.

Ruth Baunsgaard og Hans Krongaard Kristensen er 1. og 2. suppleant,
Jes Andersen og Hans Lyngsgaard revisorer.
Ejnar Aschlund er revisorsuppleant.

Hans Krongaard Kristensen og Jørgen Højland udpegedes som Museumsforeningens repræsentanter i bestyrelsen for Skanderborg Museum.

Beretning på generalforsamlingen 21. februar 2008

Jørgen Højland

Der er nu gået et år siden sammenlægningen af Øm Kloster Museum og Skanderborg Museum - og dermed andre og nye vilkår for ikke bare museerne, men også for vores forening.

Og lad det være sagt med det samme: dette første år i det nye system er gået lige så godt som håbet og forventet, og den daglige hverdag for vores forening og for Klostermuseet har på en lang række måder ikke været ret meget anderledes end før.

Vi har fået nogle nye muligheder, først og fremmest i samarbejdet med vores tvillingforening, Skanderborg Museumsforening.

I en årrække har Skanderborg Museum haft sin støtteforening, som i samarbejde med museumsledelsen har arbejdet med støtteprojekter for museet og med oplysende medlemsarrangementer, som ligger i forlængelse af museets almene opgaver - på samme måde, som vores forening har udfyldt sit formål om at støtte Klostermuseet, at udbrede kendskabet til dets arbejde og til historien om Øm Kloster og til at samle kredsen af interesserede gennem tilbud om informationsformidling og oplevelser.

Det har derfor været helt oplagt, at der i årets løb har været drøftelser mellem de to bestyrelser, og selv om der er klar enighed om, at begge foreninger drives videre som selvstændige størrelser og efter de formålsbeskrivelser, som hidtil har været gældende, er der også enighed om at indlede et positivt samarbejde, som kan støtte de forskellige museumsafdelinger og give medlemsskarerne et bredere tilbud om engagementer og aktiviteter.

Konkret er det foreløbigt aftalt, at alle medlemmer af de to foreninger vil have adgang til begge foreningers aktivitetstilbud, og at det vil ske på samme vilkår (i de fleste tilfælde gratis).

Selvom støtteforeningerne fortsat vil have fokus på "egen" afdeling, vil vi naturligvis også støtte hinanden. Et udmærket eksempel herpå oplevede vi, da Museumsforeningen i oktober donerede et pænt beløb til støtte for jubilæumsfestlighederne for kirkeruinen i Øm.

Valborgsaften på Øm Kloster – Elisabeth Windmüller fortæller om urternes magi.

Jørgen Højland beretter om Øm Klosters krønike.

I lommelygtens skær.

Bestyrelsen agter at fortsætte og videreudvikle det gode samarbejde med Museumsforeningen og dens bestyrelse.

Med sammenlægningen trådte også nye bestyrelsesregler i kraft. Af de i alt 9 medlemmer af bestyrelsen udpeges hovedparten af Museumsforeningen og ØKV (hhv. 4 og 2 medlemmer), mens 2 medlemmer udpeges af Skanderborg Byråd og 1 medlem af Skanderborg ErhvervsUdvikling.

Den umiddelbare oplevelse af bestyrelsesarbejdet er, at det foregår i en positiv og aktiv atmosfære og med et fælles ønske om at skabe gode muligheder for museets samlede drift og udvikling.

For Venefforeningen har det forgangne år været travlt og krævende - og præget af en række spændende arrangementer.

En del af aktiviteterne har været arrangeret af museumsledelsen (d.v.s. Lene Mollerup) med ØKV-medlemmer som medhjælpere, andre af ØKV med bistand fra museumsfolkene.

Af den imponerende række af tilbud nævner jeg hurtigt:

Foredrag om "Broder Martins kanal" (lektor Hans Krongaard Kristensen), "Valborgsaften på Øm Kloster" (cand.mag. Elisabeth Windmüller), "Store Museumsdag for Skanderborg Kommune", "Abbediet og landskabet" (Holger Nielsen Garner), "Spor i tegl" (Lene Møllerup), "Munkenes morgen" (Jens Kirkeby og Lene Møllerup), "Friluftsgudstjeneste i kirkeruinen" (sognepræst Jesper Hanneslund), "Mad og øl på Øm", "Øm Klosters krønike" (Jørgen Højland), "Pilgrimsvandring fra Øm til Gl. Rye", "Museum i lommelygtens skær" og "750-årsjubilæet for Klosterkirken".

FOTO: IN NICOLAISEN

Fra festgudstjenesten i Gl. Rye Kirke i anledning af Øm Klosters 750 år.

På pilgrimsvandring fra Øm til Gl. Rye.

Lise Kirketerp afskriver Øm Klosters Krønike. Fra Mad og Øl på Øm.

Udover denne lange række af tilbud skal nævnes et større antal rundvisninger i klosterhaven, museumssamlingen og ruinparken.

Besøgsinteressen har for de allerfleste arrangementer været stor. Især de to sidstnævnte var velbesøgte. Lommelygtearrangementer havde godt 200 gæster - og til Kirkejubilæet måtte man af pladshensyn lukke for tilmeldingen.

I det hele taget indtager Kirkejubilæet en særstilling som

de sidste års mest fantastiske Ømbegivenhed med festgudstjeneste i Gl. Rye kirke, illumineret kirkeruin på klostret og festbanket med festforelæsnings på Gæstgiveriet. Særligt højtidelig var gudstjenesten, som blev ledet i fællesskab af den katolske biskop for Danmark og den protestantiske biskop for Århus Stift.

Det vil man huske.

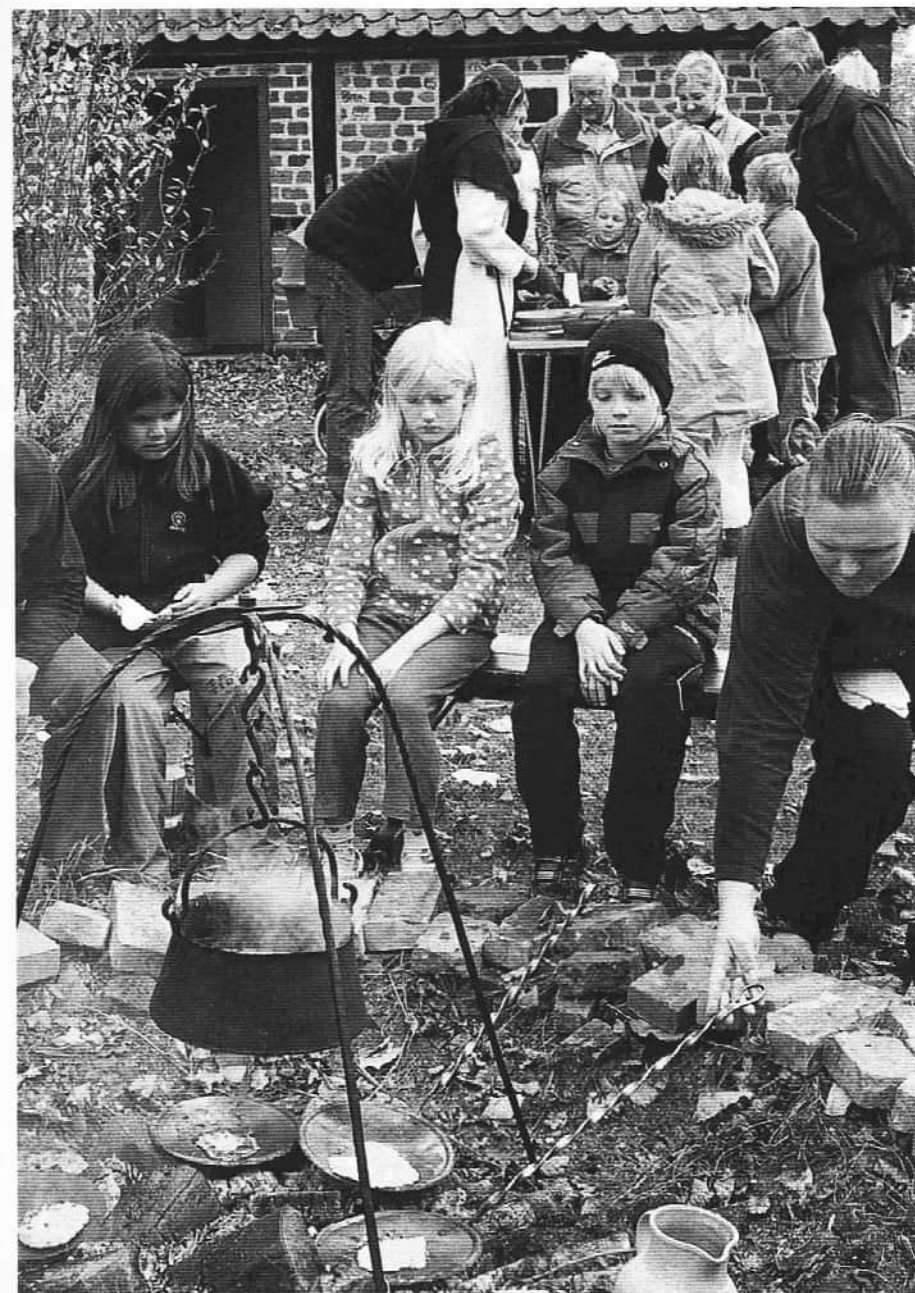
Afsluttende kan jeg konstatere, at sidste års museumssæson er blevet afviklet på en særdeles tilfredsstillende måde.

Det kan gøres op på mange måder, men den enkleste og mest kontante måde er at konstatere, at Øm Klosters besøgstal sidste år steg så meget, at vi kom over den magiske grænse med 10.000 gæster.

Flot i en tid med stor konkurrence, også på kulturområdet!

Og så vil jeg blot slutte med at sige hjerteligt tak for samarbejdet i det forløbne år.

Tak for godt samarbejde med de mange medlemmer, som jeg stødte på i årets løb - tak for godt samarbejde i bestyrelsen - og ikke mindst: tak til Lene og museumspersonalet for en fornem indsats og for et godt samarbejde!

Fra efterårsferien på Øm Kloster.

750 året for indvielsen af Øm Klosterkirke

Ingeborg Doktor

At få lov til at være med ved dette jubilæum var en stor oplevelse. Aftenen startede med gudstjeneste i Gl. Rye kirke, hvor både den katolske biskop i Danmark og biskoppen i Århus deltog. Musikalsk set var aftenen delt i to, med sang og toner fra et portativ, et lille bærbart orgel, som var ledsageinstrument for sangeren Marianne G. Nielsen. Hendes smukke sang fyldte kirkerummet helt ud med middelalderlige toner, som gav et indtryk af den musik der har lydt i Øm klosterkirke i senmiddelalderen. Det for mig sjældne instrument blev spillet af Mie K. Jensen, og det var interessant at se det, da jeg ellers kun har set det afbilledet på et kalkmaleri. I den anden musikalske del spillede Katrine Bruno på kirkens orgel til salmer fra den danske salmebog.

Gudstjenesten startede med en procession af biskopper, provster og præster, som har en tilknytning til området her. Det var iøjnefaldende, at der var stor forskel på de to biskoppers ydre fremtoning. Det blev tydeliggjort, at den Katolske Kirke arbejder med alle sanser. Synet er menneskets vigtigste sans, og den farverige dragt var et klart symbol på, at denne sans er ligeberettiget med høresansen. I den Lutherske Kirke er det jo høresansen, der i helt over-

Den katolske biskop i Danmark Czeslaw Kozons sidder sammen med repræsentanter for de to kristne kirker.

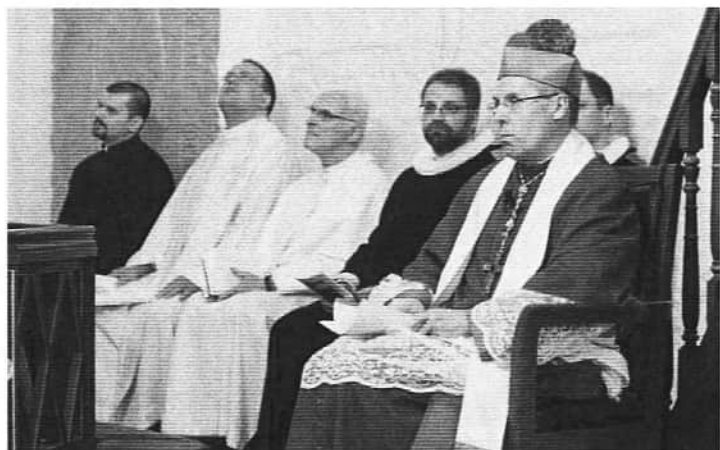

FOTO: IN NICOLAISEN

FOTO: IN NICOLAISEN

Middelalder-toner fra et lille bærbart orgel, et såkaldt portativ, accompagnerede Marianne G. Niensens sang, der fyldte kirkerummet med den samme musik, som har lydt i Øm Klosterkirke i senmiddelalderen.

vejende grad er den vigtigste. Lugtesansen spiller også en rolle i den katolske kirke, måske burde det gamle røgelseskar have været i funktion, eller er det mig der fik en kattersk tanke?

Således åbnede aftenen op for en lang række tanker omkring kirken, som institution såvel som menighed, de levende stene og den gæld vi står i til fortiden, det fundament vi står på, som er den Katolske Kirke og hvis synlige udtryk rent fysisk stadig er til stede her i Øm, netop som fundamenter. Netop dette fælles fundament gjorde det til en smuk og bevægende oplevelse at være med til netop denne gudstjeneste, en ægte meningsfuld økumenisk handling.

Det var også en historisk begivenhed, for det var jo her i Rye kirke at Reformationen sejrede endeligt med valget af Christian d. 3. som konge. Symbolværdien af Czeslaw Kozons besøg kan derfor næppe overvurderes. Den aften blev der endnu engang skrevet kirkehistorie i Rye kirke. For mig efterlader det en følelse af taknemmelighed over at jeg fik lov at være med til noget, som rækker ud over min egen tid.

Det var da også spørgsmålet: fejrer vi blot en ruin, eller har denne ruin stadig en slags liv, der vil os noget i dag? der var emnet for Czeslaw Kozons tale.

Den sidste del af gudstjenesten formede sig som en folkekirkelig tjeneste og Kjeld Holm holdt en tale, der sluttede med fadervor og velsignelse. De to første salmer, "Kom Gud Helligånd, kom brat" og "På Jerusalem det ny", var Grundtvigs gendigtninger af to latinske salmer fra det 7. århundrede og derfor yderst passende til lejligheden.

Afsluttende gik processionen ud under salmen "O Pater Omnipotens", Oh almægtige fader.

På vej hen til Øm Gæstgiveri kom vi forbi Øm Kloster, hvis ruin var festligt oplyst af fakler, og da vi kom til gæstgiveriet, var der et fakkeloplyst espalier af middelalderriddere. Denne festlige optakt blev videreført ved festen. Museumsinspektør Lene Møllerup bød velkommen til en middelalderbanket oplyst af levende lys og ledsaget af verdslig musik fra tiden, spillet af Lurpakket. At maden ikke kun var kål og søbemad dengang blev til fulde bevist ved alle de dejlige og velsmagende retter, som vi fik.

En række talere underholdt og oplyste på samme tid, og mest interessant synes jeg, var indlægget af Kaare Lund Rasmussen, "Rosens navn", som fortalte om ny viden fra de bevarede menneskelige knogler fra Øm. Nye teknikker gør det muligt at undersøge knoglemassen langt mere indgående end tidligere. Vi kan sikkert se frem til endnu mere ny viden om munkene og vore forfædre i middelalderen. Det var interessant, at indholdet af kviksølv kan fortælle om klosterets aktivitet som bibliotek og lærdomssæde, at de munke der sad i skriverstuen, scriptoriet, kan genkendes på deres knogler.

De øvrige talere vil jeg her forbigå, kun sige at de alle var relevante i sammenhæng med Øm og en anden ville måske have peget på en anden detalje og en anden taler.

Hen mod slutningen af middagen kom Ruth Baunsgaard, mangeårigt medlem og medstifter af Øm Klosters venner, med en enestående gave. Papirer og noter, som hun har fået i arv efter sin bedstefar, blev overdraget til museet. Hans navn var Anders Andersen og han ledede udgravningerne i Øm igennem mange år. En meget værdifuld gave.

Til arrangørerne skal lyde en stor tak for det store og vellykkede arrangement, En helt uforglemmelig aften. Vi, der var med ønsker Øm Kloster alt godt i fremtiden. Må stedet blive bevaret som det enestående museum det er. Et levende sted, hvor fortiden taler ind i nutiden. Vi kan lære af munkene, deres verden og deres tid. Bliver vi klogere på fortiden, bliver vi også klogere på os selv.

Nordisk Klosterfestival 31. august – 2. september 2007 og Klosteretværk

Orientering om deltagelse og videre arbejde med etablering af klosteretværk

Af Lene Møllerup

Esrum Kloster var initiativtager til Nordisk Klosterfestival, der med festivalen ønskede at skabe et forum for cistercienserklostre og deres samarbejdspartnere samt sætte fokus på forskellige emner indenfor troens veje. På festivalen var 13 kulturinstitutioner fra Norge, Sverige, Danmark og Polen repræsenteret. Fra Norge deltog: Lyse kloster, fra Sverige: Gudhem, Risenberga, Nydala, Ås, Vreta samt franciskanerklostret i Ystad. Fra Danmark: Vitskøl, Løgum, Esrum og Øm og fra Polen: Marienwalde. Tilstede var ligeledes repræsentanter for støtteforeninger samt ansatte ved kommuner og turistorganisationer.

Øm Kloster var repræsenteret af Jørgen Højland samt undertegnede. I et par dejlige sensommerdage gæstede vi det smukke Nordsjælland. Vi blev fyldt med oplevelser, inspirationer, nye tanker og fik nye samarbejdspartnere. Fredag aften og lørdag morgen forløb med lukkede forum og workshops for de forskellige kulturinstitutioner. Der blev diskuteret emner som markedsføring, spiritualitet, formidling mm.

Lørdag eftermiddag og hele søndagen foregik den offentlige festival med temaet: "Tro og kultur". Største personlige oplevelse var at høre unge fra Betty Nansens teateret udtale sig om deres tro, høre koncerten med The Middle East Peace Orchestra samt Johannes Møllehaves foredrag om prædikener.

De repræsenterede kulturinstitutioner er meget forskellige og var ikke umiddelbart forenelige. Nogle af stederne har bevaret kirken og dele af klosteret, men der er ingen museum eller formidling. Ved andre klostersteder er der en interesseorganisation (Venneforening), som f.eks. afholder klosterspil eller etablerer en urtehave. Nogle klostersteder formidles som store turistattraktioner, mens andre er i privateje og lukkede for offentligheden. Vi må erkende, at der er stor spredning blandt de repræsenterede nordiske kulturinstitutioner, men ikke desto mindre er der stor interesse for at etablere et klosteretværk.

På den Nordiske klosterfestival blev det besluttet at danne et nordisk klosternetværk med udgangspunkt i cistercienserklostrene, men andre klostre er også velkomne. Der blev talt om at sætte fokus på turisme og formidlingsperspektiver. Særligt to områder blev prioriteret: Klosterhaver og formidling til børn. En arbejdsgruppe, bestående af repræsentanter fra Esrum, Øm, Gudhem og Ystad, blev nedsat til etablering af netværket. Første opgave vil være, at oprette et nyhedsbrev institutionerne imellem, herefter må vi se, hvad netværket kan være med til at videreudvikle.

Ruinbevaring på Øm

Lene Mollerup

I sensommeren 2007 blev murværket i vestfløjens kælder tildækket med en tørvemur.

Murværket, en munkestensmur fra vestfløjens kælder dateret til 1400-tallet, har igennem en årrække været særlig udsat på grund af vandindsivning fra den omgivende jord, frostsprængninger og generel nedbrydning.

Murværk, beliggende i en kælder, er altid særligt udsat for nedbrydning, fordi murens yderside er omkapslet af fugtig jord. Valgte man i stedet at rekonstruere muren ved genopbygning af en munkestensmur frem for en indkapsling, ville det alligevel være et spørgsmål om tid, før muren atter blev nedbrudt.

Derfor besluttede Kulturarvsstyrelsen, at den bedste bevaring af murværket var at indkapsle det i en tørvopbygget mur. Arbejdet blev foretaget af Øm Klosters medarbejdere. Tørvemaskinen til skæring af græstørv blev stillet museet til rådighed af Kulturarvsstyrelsen, og den 300 kg. tunge maskine ankom med fragtmand til museet. Tørven blev (med venlig tilladelse fra naboen) skåret øst for klostret og transporteret ned i kælderen på museets havetraktor. Græstørven etablerede sig hurtigt på kælderskræntens allerede græsklædte sider og i dag ses restaureringen kun som en anderledes hældning af skrænten, samt en farveforskel i det spirende græs.

Det sker på Øm Kloster i 2008

MAJ

2. pinsedag mandag d. 12. maj, kl. 03.30-05.30. "Munkenes morgen". Morgentur til Øm Kloster med Kirsten Kjærulff, Jørgen Højland og Jens Kirkeby.

Torsdag d. 22. maj kl. 20.00. Friluftsgudstjeneste i Øm klosterkirkes ruin.

Onsdag 28. maj kl. 19.00. Klosterhaven i Øm. Rundvisning med hortonom & museumsgartner Jytte Bradley.

JUNI

Lørdag 31. maj og søndag 1. juni, kl. 10.00 -16.00. Tempelridderne besøger Øm Kloster. Historisk fægteskole for alle interesserede børn.

Søndag 15. juni, kl. 14.00. Klosterhaven i Øm. Rundvisning med hortonom & museumsgartner Jytte Bradley.

Søndag d. 22. juni kl. 7.30. Rullesten i klostermure – på sporet af klosterkalken. Sommerudflugt til Djursland med Øm Klosters Venner.

JULI

Onsdag 16. juli, kl. 19.00. Klosterhaven i Øm. Rundvisning med hortonom & museumsgartner Jytte Bradley.

På følgende søndage i juli er der rundvisning i klosterruinen med guide kl. 11.00 og 14.00:

- 6. juli
- 13. juli
- 20. juli
- 27. juli.

AUGUST

På følgende søndage i august er der rundvisning i klosterruinen med guide kl. 11.00 og 14.00:

3. august

10. august

Weekenden 16. og 17. august, lørdag kl. 10.00-18.00, søndag kl. 10.00-17.00. "Mad og Øl på Øm". Klosterfestival med bl.a. ølsmagning og middelaldermarked. Lørdag aften afholdes en middelalderbanket kl. 18.30, tilmelding nødvendig.

SEPTEMBER

Onsdag 3. september kl.19.00. Klosterhaven i Øm. Rundvisning med hortonom & museumsgartner Jytte Bradley.

Søndag 14. september, kl. 11.00-15.00. Pilgrimsvandring fra Øm Kloster til Sct. Sørenes kilde, Gl. Rye. Historiefortællinger undervejs.

OKTOBER

Torsdag d. 16. oktober kl. 19.00-22.00. "Museum i lommelygtens skær". Besøg museet med en lommelygte i hånden og hør om munkenes nateliv. Denne aften er museum og ruinpark kun oplyst af levende lys og fakler. Husk lommelygte.

Fredag d. 31. oktober, kl. 19.00. Allehelgensaften på Øm. Fejring af klosterkirkens indvielse.